

Wiadomości krajowe.

— Ze Lwowa. —

JW. Hrabia Taaffe, Gubernator Królestw Galicyi i Lodomeryi, z powodu starań złożonych przez JO. Xięzę Ponińską i JW. Hrabinę Fresnel około zebrania dobrowolnych składek dla Lwowskiego instytutu ubogich i szpitala siostr miłosierdzia, (o czem już w przeszłym Numerze Gazety naszey donieśliśmy) oświadczył wspomnianym Damom własnoręcznym listem Prezydialnym imieniem Rządu podziękowanie i wziął sobie za przyjemny obowiązek o tym pełnym ludzkości czynie Wyższą Władzę zawiadomić, przekonany, że chociaż za postępek dla cierpiącej ludzkości tylko we własnym szuka się sercu nagrody, atoli publiczne o tém przekonanie pomnoża także wewnętrzną pociechę.

N. Pan najwyższem postanowieniem z d. 29go Marca r. b. raczył Dr. Franciszkowi Wolfowi poruczyć najtashawiey katedrę powszechney i Austriackiey statystyki przy uniwersytecie tutejszym.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Okulista krajowy Potakowski dawać będzie w przyzwolonych porach wiosny i lata r. b. w miastach cyrkułowych radę i pomoc bezpłatnie, chorującym na oczy z Cyrkułów Stryjskiego, Stanisławowskiego i Kołomyjskiego, i w tym celu rozpocznie leczenie i otworzy Instytut chorych na oczy najpierw w Stryju; co niniejszem z tym dokładem do powszechney wiadomości podaje się, że dotyczące Zwierzchności miejscowe i Dominiia ubogich chorych na oczy od 9go naydaléy do 23go przyszłego miesiąca Maia do miasta Stryja odsyłać mają, gdzie ciż nie tylko pomoc doktorską i lekarstwa bezpłatnie otrzymają, ale też, jeżeli w samym instytucie umieszczeni być zechcą, także bezpłatnie tam przyjęci i żywieni będą; aby zaś odsyłaniu chorych na oczy, którzy uleczonemi być nie mogą zapobiedz, więc należy, aby tam, gdzie od lekarza lub chirurga radę zasięgując można, chory na oczy tymże przed-

stawiony był i od nich rady zasięgnął, czyli chory na oczy wyleczony być może, a zatem czyli do instytutu odesłany być ma, albo czyli za nieuleczonego uznany zostanie, a zatem i odesłanie onego nie potrzebném jest.

Czas, w którym okulista krajowy ze Stryja do Stanisławowa i Kołomyi pewnie przybędzie, ogłoszony będzie w swoim czasie

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia i Portugalia.

Listy z Lizbony odebrane w Londynie przez ostatni statek pocztowy donoszą, że d. 5go Marca odplynęło na miejsce niewiadome dwie Portugalskie fregat Xiężniczka Następczyni Tronu i Amazonka. W równym czasie wyszło do Anglony w Afrykę dwa uzbroione okręty mające na pokładzie nowego Gubernatora osady Portugalskiej Anglony i 200 ludzi. Wrócić bryg jeden odesłano do wysp przyładka dobrej nadziei należących do Portugalii.

Hiszpania.

Dnia 24. Marca były wielkie pokoe u Dworu, i Król dawał rękę do ucałowania, iako w obchód rocznicy powrotu do Państwa swoich z Niemca li Francuzkiey. Obcy Posłowie, Grandowie Hiszpanii, Jenerałowie i Przewodnicy Sądów ubiegali się o złożenie Królowi swiego uszanowania, który przyjmował ich z upodobaniem.

Minister wojny wydał dwa Król. rozporządzenia następującej treści: 1) Patenta dane Officerom woyska przeznaczonym do zamorskiej służb, są nieważne, gdyż warunki, z powodu których dane te patenta nie zostały dopełnione. 2) Ponieważ wszystkie podczas Rządu Stanów i w woysku nadane stopnie wyrokiem z d. 10go Paźdz. 1823 za nieważne uznane, zatem niniejszém zaleca się wszystkim Jenerałom Kapitanom i dowodcom woyskowym podobierać patenta od Officerów różnego rodzaju broni dane im w owym nieprawym czasie.

Wielka Brytania i Irlandya.

Na posiedzeniu Izby Niższej z d. 2go

))

b. m. podano prośbę Rady gminnej starego miasta Londynu (*City*) przeciw bilowi względem obcych. Minister spraw wewnętrznych (P. Peel) zrobił wnioszek, by po raz drugi czytano wspomniany bil, czemu opierając się PP. Hume i Robert Wilson w naysnieprzychylniejszych wyrazach powstawali na Monarchów stałego ładu. P. Canning zapewniał, że radząc o wprowadzenie prawa na cudzoziemców, nie chce bynajmniej przeto pochlebiać Monarchom sprzymierzonym, ale tylko Anglii zamysłła uczynić przysługę. »Anglii« mówił dalej Minister »słowo to obejmie całą moją politykę. Wymagając prawa, któreby nas od rewolucyjnych bronilo zabiegów ozynię to z tej przyczyny, ponieważ każdemu Rządowi na świecie od nieograniczonego despotyzmu, aż do bezwarunkowej demokracji wolno jest kazać cudzoziemcowi wyjechać z kraju swego, który zaburzeniem jego spokojności zagraża. Przypominam Izbie, że w Sparcie, Atenach, w Rzymie, a ogólnie wzięwszy we wszystkich Rzeczachpospolitych starożytności cudzoziemcy byli niejako więci z pod prawa. Ponieważ wymagamy po cudzoziemcach aby mieli paszporta i takowe dali zawładzieć i t. p. ztąd starano się dowieść gwałtów. Wszakże Anglik podróżujący po krajach Mocarstw stałego ładu na takie same wystawiony jest nieprzyjemności. Weźmy dla przykładu małą Rzeczpospolitą Genewę. Jakimże formalnościom nie musi tam ulegnąć Anglik, chcący przeżyć tylko przez most tego miasta. Co większa nie czyni to żaden Turek ale dwaj moi literaccy przyjaciele P. Sismonde de Sismondi i Arytmetyk Sir Franciszek d'Ivernois*). W teraźniejszym świecie walczą z sobą dwie przeciwnie zasady. Zarzucają nam, że kraj nasz każdemu zwyczajnemu daje przytułek, do którego bądź należał ów stronnictwa. Nie to nie szkodzi, miasto, oobyśmy na bramie naszej mieli położyc napis Dante: »Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate« wolęmy raczy napisać: »Porzucicie wszystkie spiski za wami, wy, którzy na nasze wstępniecie brzegi! Anglii da wam miejsce, »gdzie głowy wasze będziecie mogli spokojnie spolożyć, ale nie dla tego, ażebyście nowe rewolucyjne knowali zamachy.« (Stuchajcie! Stuchajcie!) Co się unie tyczyć, nie taje się z tem, że eo do zasad wcale się nie zgadzam z członkami przeciwney strony przednio myśli swoje objaśniającymi (PP. Hume i Robertem Wilsonem). Panowie ci tego są zdania, że powinniśmy każdemu pomagać, kto Rządowi swojemu oświad-

czy wojnę. Cożby się wtedy stało z naszą neutralnością, z tą sarową w mowie od Tronu zapowiedzianą i większością członków Parlamentu tak drogą neutralnością? Dalecy niech będą od nas ci wszyscy, którzy chcą urzeczywiscić przesadzone marzenia o wolności, którzy na czele stronnictw chcą przeciwko prawym Tronom i starożytnym Konstytucyjom prowadzić wojnę. (Stuchajcie! Stuchajcie!) Chcąc nadać im zupełną wolność działania, należałoby nie tylko odrzucić bil względem obcych, ale i odwołać prawo zakazujące poddanemu Króla Jegomości służyć w zagranicznym wojsku. Wołać na nas bez ustanku, ażebyśmy niepozwolali Monarchom stałego ładu mieszczą się w nasze wewnętrzne sprawy; ja także jestem tego samego zdania. Ale dla czegoż my mamy mieszczą się w ich sprawy? Nie czynił że tego n. p. ieden z szanownych członków naszych (Sir J. Mackintosh) czyniąc zapytanie: Czyli każdą wyprawę morską wypływającą z portów Hiszpańskich podczas zającia półwyspu przez Francuzow, powiastusmy uważać za wyprawę Francuzką? Wtedy czyż Francya nie miałaby także prawa ze swojej strony, uważać za Angielską każdą wyprawę płynącą z Angielskich portów do Ameryki? gdy na to każdy przystanie, że Rząd Angielski również jest odpowiedzialny za wszystko co się dzieje w Anglii, jak Rząd Francuzki za to wszystko, co zayść może w Hiszpanii. Dobrze więc oba te prawa (*Foreign-Enlistment i Alienbil*) dają nam wszelką potrzebną moc do rąk, dla przeszkodzenia, ażeby w portach naszych nieprzygotowywano wypraw, i ażeby zbiegi, nad których krokami czuwać będziemy, nie dopuszczali się żadnych nowych zamachów i podstępów. Gdyby nie istniały te prawa wstrzymujące, możebyśmy zobaczyli w portach Plymouthu i Portsmouthu obcych uzbrajających wyprawy na zdobycie Hiszpańskiej Ameryki, na korzyść stronnictwa, któremu służą. Zarzucają nam jednak, że im brakuje pieniędzy; ale nasi bankierowie pożyczyliby im niezawodnie, wszakże oni pożyczają Ajentom zupełnie do przeciwnych należącym stronnictw. Jestto nawet interesem przyjaciół powstańców Ameryki południowej, ażeby obcy żadney floty w naszych portach nie uzbrajali; bo któż ich zapewni, czyli Rząd Madrycki za pomocą naszych kapitalistów intro jeszcze nie wygotowałby wyprawy, przeznaczoney na pokonanie południowo-Amerykańskich Rzeczypospolitych? Choćny dla zbiegów zewsząd do nas cisnących się naszą obudzić litość, mówią, że to są cnotliwe i czyste istoty, iednym słowem, że to są Aniołowie. Ale Aniołowie ci spadli już poniechad. Pomyślawszy o tem

*) Obadway członkowie wielkiej rady.

przychodzą mi mimo wolnie namysłte dwa iuż w przystawie obrócone wierze:

*London! the needy villains general home,
The Common sink of Paris and o Rome!*
(Londyn! przystłek wszystkich biednych łotrów, powszechny kanat odchodowy Paryża i Rzymu!) W samey istocie, nie dosyć że widziemy pomiędzy nami błahających się patriotów czystej wody, i nieśmiertelnych obrońców wolności potrzebaż ieszcze, ażebyśmy dawali przytułek szarlatanom bez charakteru, którym Rzymski poeta dawał imiona *Augur, schoenobates, medicus, magus, genus omnes*. To przemawia dobitniey niżeli moje wyrazy dowodzą potrzebę prawa, które czynność naszą ma całą siłą uzbroid, tak nieodzowną do zabezpieczenia naszej publiczney spokojności. (Powtarzane i glosne oblaski z wielu stron Izby.) — P. Tierney mniemał, że bill względem obcych nie będąc skutkiem Angielskiej neutralności, raczej ją nadwężał. Korzystając z tęg sposobności gniew swój wynurzył na tronową mowę Króla Francuzkiego, w której Król ten wkroczenie de Hiszpanii nazywał sprawiedliwem i chwalebne. — Minister spraw wewnętrznych powtórzył dowody iuż właśnie wyrzeczone z korzyścią bilu względem obcych, i podał Izbie pod rozwagę, że Rząd na dwa lat tylko pragnie posiadać tę władzę. — Izba większością 142 przeciw 62 glosom uchwaliła, ażeby bil rzeczony czytano po raz drugi. — Za Ministrami było przeto 80 glosów. — O pierwszy godzinie po południa rozwiązano posiedzenie.

Hrabia Liverpool był od dni kilku stały, przeto Ministrowie odprawiali przy jego tożku kilka obrad gabinetowych.

Jeden Londyński dóm handlowy ogłosił nową pożyczkę, którą po 6 od 100 otworzyć zamysła dla byłego Wice-Królestwa Guatymali zwanego teraz Zjednoczonemi Stanami północney Ameryki.

Francya.

Monitor z d. 8. Kwietnia donosi, że Cesarz Rosyjski następujące dał orderzy Francuzkim Marszałkom i Jenerałom, wyszczególniającym się w ostatniéy Hiszpańskiéy wojnie. Order Śgo Włodzimierza pierwszy klasy Marszałkom: Moncey, Oudinot, Lauryston i Molitor; także Jenerałowi Porucznikowi Xiążęciu Hohenlohe. Order Śgo Alexandra Newskiego Jenerałom Porucznikom Hrabieciu Guilleminot, Hr. Bordesouille, Wice-Hr. Tirlet, Wice-Hr. Dode, Hrab.

Curial, Hrab. Bourke, Baronowi de Damas i Hrab. Loverdo; wrescie Krzyż orderu Śgo Grzegorza 3ciéy klasy Jenerałom Porucznikom: Wice-Hrabieciu Valin i Wice-Hrabieciu de Saint-Priest.

Dnia 5go Kwietnia podał Izbie Parów Minister Spraw Wewnętrznych wniosek do prawa tyczący się zupełnego odnowienia Izby Deputowanych. Wniosek ten do prawa składa się z artykuła brzmiącego następującym sposobem: „Terażniejsza Izba Deputowanych i wszystkie następnie mają być w zupełności odnawiane. Trwać będą przez lat siedm od dnia, gdy rozkaz względem ich pierwszego powołania wydany zostanie i jeżeli od Króla nie będą rozwiązane.“

Dnia tego samego i w tęg saméy Izbie podał Kanclerz dwa wnioski do prawa celem złagodzenia niektórych ustaw karnego prawodawstwa. Pierwszy wniosek do prawa zawiera nowe przepisy do ukarania kradzierzy popełnionej w kościele i innych zbrodni; drugi, osądzenie wielu występów należących dotąd do Sądów (*Assis*) odsyła do poprawczych Trybunałów i zezwala pierwszy; łagodzić w niektórych przypadkach kary zawarte w księdze ustaw karnych. — Wrescie Minister Woyny podał wniosek do prawa zmieniający kilka artykułów prawa o zaciągach do woyska. Wszystkie te wnioski do prawa odesłała Izba biórom pod rozwagę.

Na posiedzeniu Izby Niższéy d. 5. t. m. przełożył Minister Skarbu wnioski do prawa: 1) względem zupełnego urzędzenia budżetu z r. 1822; 2) otworzenia nowéy pożyczki (ze 107,827,085 fr. złożonej) dla zafatwienia nadzwyczajnych wydatków poczynionych w Hiszpańskiéy wojnie r. 1823; nareście 3) względem ustalenia przychodów i wydatków na rok 1825 czyli budżetu. Minister Skarbu podał wydatki na rok wspomniony w summie 898 mill. 938,180 frank., a dochody w summie 899 mill. 510,383 fr. (w roku woiennym 1823 ogólne wydatki wynosiły 1144,601,671 fr.)

Hrabia Guilleminot Jenerał Porucznik wstrzymany przez słabość w Paryżu, zamierzał około d. 12. lub 15. Kwietnia wyiechać do Konstantynopola, w celu rozpoczęcia urzędowania swego, iako Poseł przy W. Porcie. Słychać, iż w Toulonie wsiedzie na okręt.

P. Rothe (bawiący teraz w Lyzbonie) mianowany został pierwszym Sekretarzem Poselstwa w Londynie na miejsce Wice-Hrabiego Ledois de Marcellus, który, iak

mówią, uda się do Łukki w charakterze pełnomocnego Ministra.

Matka byłego Cesarza Yturbide przejeżdżając do Londynu, przybyła d. 7. b. m. z rodziną swoją do Paryża.

Rozkazem Ministeryalnym zakazano wyprawiać niewolników z Osad Francuzkich. Żaden mieszkaniec wysp tych podróży do Francji nie może mieć w drodze dla usług swoich ani niewolnika, ani niewolnicy.

W nocy z d. 12. na 13. Marca zgorzał zamek Saint-Amand w Departamencie Maaasy i ocalono tylko jedną część mebli. Szkodę podają na 80,000 franków. Baron Saint-Amand, który spał twardo, winien ocalenie swoje odwadze dziewczyny nazwiskiem Dortu, która przedarła się przez płomień obudziła go. Wielu mieszkańców zostało przygaszeniu ranionych.

Gazety Francuzkie umieściły z Algieru pod d. 14. Marca list następujący: „Od czasu uzurpacji Józefa Buonapartego winna była Hiszpania i Rejency Algierskiej pewną Summę, którą zawsze przyrzekała zapłacić. Podczas ostatnich rozruchów w Hiszpanii Konzulu Hiszpański wyjechał potajemnie z Algieru. Rozgniewało to Deja, patrzył na to spokojnie z początku, poczem w Styczniu r. b. kazał uzbroić dywizyą złożoną z pięciu żagłów, która d. 10. i 12. Stycznia wypłynęła ku brzegom Hiszpanii, zabrała 6 kupieckich okrętów, a we cztery niedziel powróciła ze 48 niewolnikami. Francya oświadczyła się przeciw temu rozbójniczemu postępkowi i nadużyciu władzy i dopominała się o oddanie niewolników. Z początku wzbraniał się Dey, ale zatruwony oświadczeniem wojny ze strony Anglii i obawiając się, ażeby Francya także nie należała do niej, oddał Konzulowi Francuzkiemu d. 12. Marca 48 niewolników, których dnia następującego posłano do Karthageny na fregacie Hermionie. Te to były zatargi między Hiszpanią i Dejem Algierskim nie tycząca się bynajmniej Anglików. Z końcem Listopada 1823 żądał Algierski Rząd z niewiadomych powodów, ażeby oby Konzulowie oddalili ze swojej służby i opieki Kabajłów (wolnych Maurów, czyli właściwie Berberów nymających się do robot). Konzulowie nie chcieli tego uczynić, a oddalwszy tajemnie Kabajłów oświadczyli, że żadnych w służbie

swojej nie mają. Wszelako Angielski Konzul zatrzymał piętnastu, a Amerykański dwóch, których wydać się wzbraniał. Dey kazał wziąć gwałtem Kabajłów z domu Konzula Angielskiego, samego nawet kilka dni więził, lecz naręście uwolnił. — Z początkiem Lutego przybyła Angielska dywizya pod Algier; Konzul Angielski z całą swoją rodziną udał się tajemnie na pokład Admiralski, a w tężże chwili powiewała już Amerykańska bandera na domie wiejskim, pomieszkanu i Kancelaryi Konzula Angielskiego. Dey nie śmiał naruszyć ię i utracił przeto prawo konfiskacyi. Angielski Parlamentarz przybył i żądał od Deja, jako iedynego dosyćczynienia, aby ten sam Konzul Angielski mógł powrócić do Algieru, aby był pewnym sposobem przyjmowany i by odtąd bandera Angielska powiewała na domie w mieście, czego dotąd żadnemu Konzulowi nie pozwalano w Algierze. Dey nie chciał przystać na te warunki, wydano więc wojnę i od d. 15. Lutego mocna eskadra otacza Algier. Anglicy oczekują tylko parowych bombardierskich statków z Londynu dla strzelania do miasta. Tymczasem Dey gotnie się także do wojny, wszyscy od 18 do 50 lat mszą broń psię, a niezdolni do służby oddają się z miasta. Polega na swojej strasznej artyleryi, lecz działa nie mają dobrych lawet, a milicyja nie chce wojny, On tylko ieden w całym mieście ma chęć walczyć, lub zagrzebać się pod jego gruzami. Bombardowanie zda się nieodzowne, jeżeli Dey nie stracy głowy; rzecz trudna i wątpliwa, gdyż nigdy nie wychodzi z twierdzy, a ieden z jego poufalców ma go zawsze na oku.»

Monitor z d. 3. Kwietnia (odebrany w Wiedniu przez nadzwyczajną sposobność) umieścił Królewskie rozporządzenie z dnia poprzedniego, na mocy którego Król zupełną oderzył łaską 18 osób należących do spisku Jenerała Bertona (w Saumar) i skazanych na kary poprawcze, a to mając wzgląd na żal przez nie okazany, na ich zupełne poddanie się prawom Państwa, zapewniające i zaręczające za ich rzetelny powrót do winnej Królowi wierności. W skutku tego rozporządzenia mają być natychmiast wypuszczeni na wolność, ale siośownie do 44. art. karzący księz ustaw przez całe lat pięć zostawać będą pod dozorem Policji.

(Do tego Numeru Gazety jest Rzeczomości Numer XVII. dołączony.)